



Ennallistamisasetus (U 76/2022 vp) Vaikutusmahdollisuudet

12.10.2022

SuV vkn Kaisa Männistö



Eduskunnan suora kanava: ns. Barroson dialogi

- Komission ja kansallisten parlamenttien välinen poliittinen dialogi. Käytössä vuodesta 2006.
- Mahdollisuus nostaa esiin toissijaisuuteen mutta myös ehdotuksen muihin näkökohtiin liittyviä huomioita.
- Menettely: Lähetetään suuren valiokunnan ja/tai erikoisvaliokunnan lausunto komissioon ja muihin toimielimiin suuren valiokunnan päätöksellä.
- Eduskunta on käyttänyt dialogia neljä kertaa: LiVL kesäajasta, SuVL energiatehokkuudesta, TuVL strategisesta ennakkoinnista ja SuVL EPPO:sta.
- Menettely on toimielimissä sama kuin TS-asioissa: Kirjeet käsitellään kansallisten parlamenttien suhteissa vastaavissa yksiköissä, käännetään ja lähetetään ao. osastoihin. Kirjeisiin myös vastataan perusteluin.



Epäsuora vaikuttaminen neuvostossa

- SuV todennut EU-selontekoa koskevassa mietinnössä (SuVM 1/2022 vp):
Suuri valiokunta katsoo, että eduskunta voi tehokkaimmin vaikuttaa ehdotusten toissijaisuusperiaatteen mukaisuuteen ohjaamalla valtioneuvoston toimintaa EU-neuvotteluissa.
- Neuvoston puolella neuvotteluissa voi läpi prosessin kiinnittää huomiota mahdollisiin toissijaisuushuoliin siinä missä muihinkin huoliin.
- U 76: ”Alustavan arvion mukaan valtioneuvosto katsoo, että ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen... Valtioneuvosto toteaa, että esityksen jatkokäsittelyssä on arvioitava sitä, onko ehdotuksen sisältö toissijaisuusperiaatteen mukainen.”



Toissijaisuushuomautus; menettely

- Parlamentin kamarilla on mahdollisuus antaa 8 vkon määräajassa EU-toimielimille perusteltu lausunto syistä, joiden perusteella ehdotus ei toissijaisuuden mukainen.
- **Jos vähintään 1/3 kamareista katsoo**, ettei ehdotus ole toissijaisuuden mukainen, komission on tarkasteltava ehdotusta uudelleen. Komissio voi päättää joko pitää voimassa esityksensä, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Tämä päätös on perusteltava.
- **Jos yksinkertainen enemmistö katsoo**, ettei ehdotus ole toissijaisuuden mukainen, mutta komissio päättää pitää ehdotuksen voimassa, sen on esitettävä perustellussa lausunnossa ne syyt, joiden vuoksi se katsoo ehdotuksen olevan toissijaisuusperiaatteen mukainen.
- Tällöin neuvosto ja EP käsittelevät KOM lausunnon ja jos jompikumpi katsoo, ettei ehdotus ole toissijaisuuden mukainen, ehdotuksen käsittelyä ei jatketa. (Tähän vaiheeseen ei olla koskaan päädytty.)



Toissijaisuuden arviointi

- Toissijaisuusperiaate soveltuu EU:n ja jäsenvaltioiden jaetun toimivallan alalla eli kysymyksissä, joissa EU:lla on toimivaltaa.
- Toissijaisuusperiaatteen toteutumisen arvioinnin kohteena ovat suunnitellun toiminnan tavoitteet: Voidaanko tietty toiminta sen laajuuden tai vaikutusten takia toteuttaa paremmin EU:n tasolla.
- Toissijaisuusperiaate perussopimuksissa: Unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen perussopimusten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Toissijaisuusperiaatteen arvioiminen on lainsäätäjän poliittisen harkintavallan piiriin kuuluva asia. Kyse ei ole oikeudellisesta arvioinnista.



Toissijaisuusmenettelyn historia

- Eduskunta on tehnyt neljä huomautusta:
 - V. 2011 energiatehokkuusdirektiivi
 - v. 2012 ns. Monti II –asetusehdotus (koski lakko-oikeutta)
 - V. 2013 direktiivi rannikkoalueiden hyödynnetystä käytöstä
 - V. 2022 rakennusten energiatehokkuus
- Komissio on muutaman kerran päätenyt tarkastelemaan ehdotustaan uudelleen toissijaisuushuomautusten vuoksi. Näissäkin tapauksissa se on katsonut, että ehdotukset ovat olleet toissijaisuusperiaatteen mukaisia.
- Jos kynnys ei ylity, parlamenttien huomautuksia ei käsitellä neuvoston puolella.



Toisijaisuushuomautukset

- Suv näkemys menettelyn merkityksestä:

(146)... Perustuslakiin perustuvien eduskunnan valtaoikeuksien voidaan katsoa turvaavan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen pöytäkirja N:o 2:ssa kansallisille parlamenteille osoitettua toissijaisuusperiaatteen noudattamisen valvontaa koskevaa menettelyä (toissijaisuusmenettely) paremmin ja laajemmin eduskunnan vaikutusmahdollisuudet EU-asioiden käsittelyyn. Valiokunta ei myöskään pidä toissijaisuusmenettelyä tehokkaana keinona vaikuttaa EU-lainsäädäntöehdotusten sisältöön. Tässä menettelyssä arvioidaan komission alkuperäistä ehdotusta kapeasti toissijaisuusperiaatteen kannalta ajankohtana, jona lainsäädäntö on kokonaisuudessaan jo muutosten kohteena ministerineuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Edellä esitetty huomioiden menettelyn lisäarvo eduskunnan valtaoikeuksien näkökulmasta on vähäinen, vaikka sitä voidaankin pitää eduskunnan valtaoikeuksia jossain määrin täydentävänä menettelynä. (SuVL 1/2013 vp, SuVM 1/2014 vp, SuVL 11/2018 vp) Suuri valiokunta katsoo, että eduskunta voi tehokkaimmin vaikuttaa ehdotusten toissijaisuusperiaatteen mukaisuuteen ohjaamalla valtioneuvoston toimintaa EU-neuvotteluissa.